

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Класичного приватного університету
д.держ.упр., проф. Боклаг В.А.

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Денисюк Людмили Миколаївни на тему «Механізми взаємодії суспільства, бізнесу і влади в умовах війни та повоєнного відновлення України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри менеджменту Інституту управління Класичного приватного університету
Кіктенко Оксани Володимирівни

Актуальність теми. Дисертаційна робота Денисюк Людмили Миколаївни присвячена обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів взаємодії суспільства, бізнесу й влади в умовах війни та повоєнного відновлення України. Актуальність теми дисертації на даному етапі становлення громадянського суспільства в Україні, яке відбувається в умовах викликів та загроз, пов'язаних з повномасштабною війною не викликає сумніву, оскільки російська агресія в Україні призвела до зміни способів взаємодії суспільства, бізнесу і влади, посилила потребу у консолідації їх спільних зусиль задля вирішення соціально-економічних проблем.

В сучасних реаліях України особливої гостроти набули проблеми, пов'язані з формуванням довіри до влади, викоріненням корупції та прозорістю діяльності органів публічного управління; допомогою населенню, постраждалому від наслідків війни; підтримкою бізнесу, який зазнав величезних втрат на тимчасово окупованих територіях та в зонах ведення активних бойових дій; участю громадськості у здійсненні публічного управління. Всі ці важливі питання знайшли своє відображення в дисертаційному дослідженні Денисюк Людмили Миколаївни.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій У роботі чітко визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, які спрямовані на вирішення важливих проблем у сфері публічного управління, зокрема, розробку теоретичних, методологічних та

практичних положень, поглиблення науково-методичних та практичних засад взаємодії суспільства, бізнесу і влади.

Обґрунтованість і достовірність основних наукових положень дисертації, результатів, висновків і рекомендацій підтверджується застосуванням для вирішення поставлених завдань сучасних методів дослідження, а саме: аналізу та синтезу, систематизації, порівняння, статистичного аналізу, моделювання, прогнозування, описово-індуктивного, типології, узагальнення, діалектичного, формально-логічного, функціонального, історичного, сходження від абстрактного до конкретного.

Дисертаційна робота містить великий обсяг первинної інформації, аналіз та узагальнення якої дали змогу автору сформулювати основні наукові положення, висновки та рекомендації щодо удосконалення механізмів взаємодії суспільства, бізнесу і влади, які базуються на матеріалах власних досліджень дисертанта. Узагальнення автора мають конструктивний характер, відображають результати проведених досліджень, є науково обґрунтованими та містять нові важливі наукові та практичні положення. Очевидно, що одержані результати дисертаційного дослідження є суттєвими напрацюваннями для підвищення ефективності взаємодії суспільства, бізнесу і влади як в умовах сьогодення, так і на перспективу.

Дисертаційна робота Денисюк Л.М. містить вступ, три розділи з висновками до кожного з них, загальні висновки, перелік використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи – 220 сторінок. Дисертація містить 8 таблиць, 22 рисунки. Дисертантом опрацьована значна кількість літературних джерел (загалом – 224 найменування), що свідчить про наукову обґрунтованість та достовірність окреслених у дослідженні положень.

Висновки і рекомендації логічно випливають із виконаних досліджень та підтверджуються довідками про впровадження результатів дисертації у практичну діяльність відповідних установ та організацій.

Зміст дисертації Денисюк Л.М. відповідає обраній темі, характеризується логічністю та комплексністю. Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог, встановлених для відповідних кваліфікаційних наукових праць. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації у належній кількості опубліковані у фахових виданнях України та зарубіжних країн, а також оприлюднені автором на науково-практичних конференціях всеукраїнського та міжнародного рівня.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 9 наукових праць, з них: 5 – статті в наукових фахових виданнях України, 1 – стаття в

науковому періодичному виданні, яке індексується в міжнародній наукометричній базі даних Scopus, 3 – матеріали конференцій.

Публікації достатньою мірою розкривають основний зміст дисертації та відповідають встановленим вимогам. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають здобувачеві право публічного захисту дисертації.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Порухень академічної доброчесності у дисертації не виявлено. У роботі наявні посилання на джерела використаної інформації з дотримання норм законодавства про авторське право.

Зауваження до роботи. Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Денисюк Л.М., зазначимо, що вона не позбавлена певних недоліків і дискусійних положень. Зупинимось на них дещо детальніше.

Зауваження до Розділу 1.

У підрозділі 1.2 зазначено, що «міжсекторальна взаємодія має базуватися на партнерських відносинах, а підґрунтям цієї співпраці мають стати спільні ініціативи, ресурси, спільна діяльність та відповідальність, і все це має бути законодавчо врегульовано. Проте на рисунку 1.2.1. «Підґрунтя міжсекторальних відносин» не показано, яким чином забезпечується синергетичний ефект від міжсекторальних відносин.

Зауваження до Розділу 2

У підрозділі 2.1 автором представлено рисунок 2.1.2. «Формування інноваційної культури суспільства». На нашу думку, тут автор випустив з поля зору таку складову національної інноваційної системи як венчурні фонди. Зауважимо, що венчурні фонди в Україні є інвестиційними організаціями, що спеціалізуються на фінансуванні інноваційних стартапів та перспективних підприємств з метою отримання прибутку від їхнього подальшого розвитку або продажу.

Зауваження до Розділу 3

На рисунку 3.1.1 «Механізм взаємодії суспільства, бізнесу і влади» назву блоку «об'єкти впливу», який далі по тексту характеризується як весь перелік проблемних ситуацій або ініціатив відповідного територіального утворення, вважаємо за доцільне сформулювати як «потреби суспільства». Така заміна, на наш погляд, відображає суть того, що ці проблеми та потреби є об'єктами уваги для взаємодії між суспільством, бізнесом і владою. Або замість «об'єкти впливу» можна використовувати словосполучення «об'єкти взаємодії». Таке формулювання відображає, на що саме спрямована взаємодія суспільства, бізнесу і влади – вирішення проблем та задоволення потреб секторів.

Запропонований автором цикл PDCA в синтезі з японською філософією Кайдзен хоча і представляє певний науковий інтерес, проте потребує більш повного обґрунтування як в частині покращення процесів спільної діяльності, так і щодо удосконалення механізмів взаємодії суспільства, бізнесу і влади в цілому. Нереалізованість поєднання циклу PDCA з японською філософією Кайдзен може виникати в тому випадку, якщо використовується лише технічний аспект PDCA без врахування культурних аспектів та психологічного клімату. Тобто існує необхідність адаптації цього синтезу до українських реалій. Одним з можливих методів, яким можна доповнити PDCA для подальшого удосконалення механізму взаємодії суспільства, бізнесу і влади, є методологія Lean Management (також відома як Lean Six Sigma). Lean Management спрямований на мінімізацію витрат та максимізацію ефективності шляхом усунення зайвих операційних процесів і використання ресурсів. Додавання Lean Management до PDCA може допомогти удосконалити механізм взаємодії між різними секторами шляхом ефективного використання ресурсів, оптимізації процесів.

На стор. 164-170 автор окреслює шляхи реалізації такого стратегічного вектора взаємодії суспільства, бізнесу і влади як «Підтримка та розвиток бізнесу». Зокрема, автор зазначає, що для забезпечення ефективності реалізації цього стратегічного вектору, діалог між суспільством, бізнесом і владою має бути спрямований на визначення потреб бізнесу з метою ініціювання додаткових програм розширення їх фінансування. У цьому контексті, вважаємо, що було б доцільно приділити увагу такому питанню як застосування інструменту фінансових технологій для підтримки фінансового сектору та стимулювання економічного зростання.

Зазначені зауваження не носять принципового характеру та не знижують в цілому високого професійного, змістовного, наукового та теоретичного рівня дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Денисюк Людмили Миколаївни на тему «Механізми взаємодії суспільства, бізнесу і влади в умовах війни та повоєнного відновлення України» є завершеним самостійним науковим дослідженням, в якому отримані нові результати, що в сукупності вирішують поставлене наукове завдання.

Дисертація Денисюк Л.М. за актуальністю, обсягом і рівнем проведених досліджень, науковою новизною і практичною значимістю отриманих результатів задовольняє вимоги, що пред'являються до дисертацій згідно з Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим

постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261, відповідає Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (із змінами, внесеними згідно з постановою КМУ №341 від 21.03.2022 р.), є самостійною науковою працею і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а її автор – Денисюк Людмила Миколаївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі публічного управління та адміністрування.

РЕЦЕНЗЕНТ:

професор кафедри менеджменту
Інституту управління
Класичного приватного університету
(м. Запоріжжя),
доктор наук з державного управління,
професор

Оксана Кіктенко